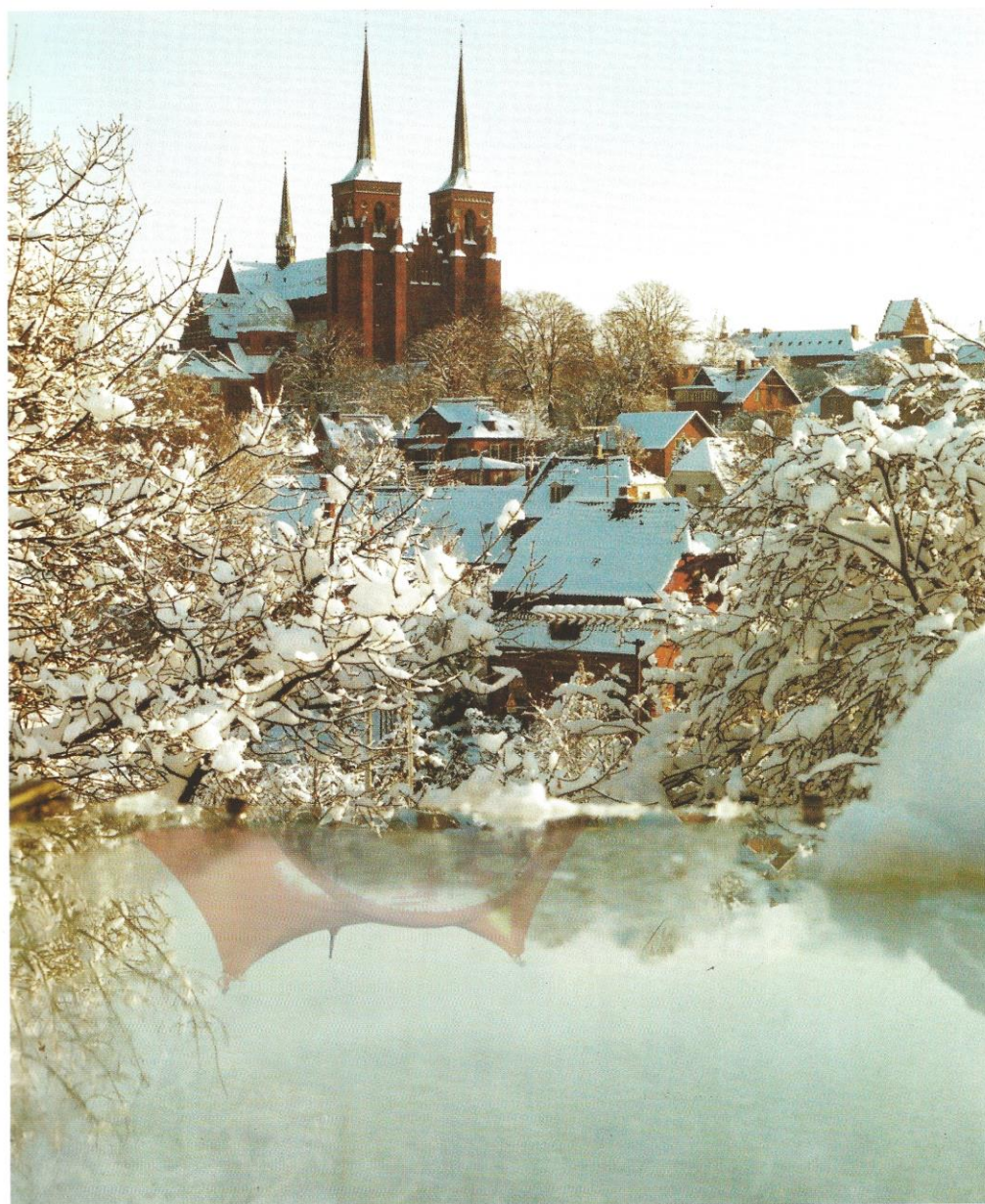

Jul i Roskilde

Årgang 2000

Algade i fyrrene

HANS TRANEKJÆR

Algade har igennem århundrede været hovedfærd-selsåre i Roskilde. Igennem tiderne har der udfoldet sig et broget liv med købmandsgårde, små handlende, håndværksvirksomheder og beboelse. Langt op i fyrrene kunne man opleve dette, som bidrog til at gøre Algade til en livlig provinshovedgade.

I årtierne der fulgte, forvandlede Algade sig på mange måder, huse blev nedrevet for at give plads for nye, som ikke altid »klædte« Algade. Købmandsgårde og de små håndværksvirksomheder forsvandt, en ny epoke tonede frem, men endnu kunne man færdes i begge retninger i bil eller hestevogn.

I slutningen af halvfemserne gennemgik Algade en total forandring, gaden blev ensrettet og fik parkeringsbåse i den sydlige side, de frie udfoldelser var »stækket«.

Den 3. juli 2000 blev Algade lavet om til bilfri gade efter megen polemik mellem Byrådet og de handlende i gaden, en ny epoke var dermed begyndt. Jeg personlig kan ikke se idéen med det, men sådan er der jo så meget, – til tider ta'r man sig til hovedet og siger »til hvad nytte og glæde«?

Når man har haft den oplevelse og glæde at huske Algade fra trediveerne og til nu, vil jeg skrue tiden tilbage til en vandring i Algade i fyrrene og mindes mange dejlige og sjove ting.

Algade er brolagt og på tværs af fortovene ligger der udhuggede sten, som leder vandet fra husenes nedløb ud i rendestenen. Trafikken er en broget blanding af biler, hestevogne, cyklister, budcykler, trækvogne og ind i mellem ser vi en skærslipper eller lirekassemand.

Nogle vintre, når der er sne nok, kommer landboerne fra omegnen i kane, når der skal købes ind. I krigsårene kan man også opleve hestetrukne biler, og gasdrevne biler med en stor jernbeholder, hvor der bliver fyret med bøgetræ, der udvikler gas, som drivmiddel.

Algade er også præget af køretøjer især hestevogne, som bringer mælk ud til gadens beboere, men også brødvogne, og fiskemænd med deres trækvogne tilbyder ved råb diverse fisk af forskellig art.

Ved juletid kommer Danske Arbejderes Julevogne på gaden, en hestetrukken ladvogn, hvorpå der er opsat et Kirketårn, der er belagt med sne. Inde i tårnet sidder nissefar og svinger med kirkeklokken, et par nissebørn vinker til de forbigående, – efter vognen kommer et nisseorkester.

Ligeledes ved juletid kan man opleve Harald »Strit«, – navnet på grund af hans

plysklippede hår. Harald »Strit« lader sig med glæde hverve til at gå op og ned af gaden udklædt som nisse og bærende på et reklameskilt fra en forretning. Når der er sne, kan det være vanskeligt ikke at kaste snebolde efter Harald, som bag sit skæg truer med død og ødelæggelse, men vi er klar over, at han ikke pludselig smider nissetøjet og gør alvor af sine trusler.

En anden trafik på Algade, som nok ikke så mange oplever på grund af det sene tidspunkt, og godt de samme. Der findes endnu ejendomme med latriner eller lokum, og

Al tabt på Algade ved Domapoteket, bemærk de tyske officer i baggrunden.

disse skal jo jævnligt tømmes. Latrinvognen kører ned af gaden, og »natmændene«, som personalet, der betjente vognen blev kaldt, bærer tønderne ud til vognen. Det er ikke duft af violer, der er omkring denne vogn. Men Algade er også andet end livet og trafikken på gaden. Der er jo husene med de mange forskellige butikker, banker, værksteder m.m., som hver især medvirker til at gøre Algade til en livlig gade.

I Algade 3 finder man tobaksfirmaet Ferd. Bang's Eftf., som efter nedrivning af det Bang's hjørne i slutningen af tyverne, nu Roskilde Landbobank, flyttes til nr. 3, hvor vi også finder Kongelig Diplomoptiker N. L. A. Schultz, som efter sigende kan være en ret ilter person.

På modsatte side nr. 4, ligger det historiske værtshus »Wolffhechel«. Ejerne er Sv. & Emil Wolffhechel, der for det meste serverer, optræder, i tøfler og med cigaret i munden. De mange stamgæster kommer ind ad bagindgangen fra Læderstræde, hovedtrappen mod Algade er for turister. Mange historier bliver dør udvekslet over en øl, snaps eller en lille sort. I sammen ejendom finder vi Uldvarehuset v/ Egon Nielsen og Brdr. Nielsen Eftf.'s Viktualieforretning.

Den Gamle Bagergård i nr. 6 har sin start som bageri tilbage i 1749 med skiftende ejere. I 1939 sælger enken efter Bagermester Julius Nielsen til Bagermester Kaj Lindenskov, men han når kun at virke i ca. 3 år.

Til højre for bagerforretningen har Bondestandens Sparkekasse til huse.

Roskilde Dom Apotek har til huse i nr. 8, en bygning som sætter sit præg på bybilledet. I samme ejendom har Boghandler Johs. Bruun sin boghandel med et alsidigt udvalg i bøger, papirvarer og tapeter.

På modsatte side, nr. 9, Djalmalunds Købmandsgård. Mod Algade har Andreas

Cramer sin konfektionsforretning med speciale i børnetøj og ikke mindst matrosetøj til drenge. Ved siden af ligger sæbehuset »Økonomien«. Går vi lidt videre, kommer vi til Hotel Prindsen med Restaurationen og den lille og store sal. Ved den tyske besættelse den 9. april 1940 kunne man opleve tyske soldater som vagter ved hotellets indgang, grunden var, at en tysk officer havde indlogeret sig på Hotel Prindsen. Bygningen rummer foruden Hotellet også Carl Jacobsen's Herreekviperingsforretning. På hjørnet af Algade og Ohlsgade har Isenkræmmerfirmaet H. P. Nielsen sin forretning, med et stort udvalg af porcelæn, haveredskaber, bygningsbeslag, sportsudstyr og støbegods. Det sidstnævnte findes i en udstilling på den modsatte side af gaden i nr. 10, så når kunder skal se på en kakkellov, kamin m.m., må man over på den anden side af Algade, men det voldrer ikke de store problemer. Hos H. P. Nielsen er der foruden butikspersonalet ansat Laurits Olsen, som betjener firmaets varebil til at bringe varer ud. Laurits er lidt af en »skjælm«, som kan finde på, når han bringer Morsø Støbegods ud, at fremsige følgende: »Om Morsø Støbegods det siges kan, at det er det bedste i dette land, men skal de have noget der rigtigt kan fejle, så skal det være fra Hess i Vejle«. Der ligger nok ikke noget dybere i ordspillet.

Vi går tilbage til Algade nr. 10, som ud over H. P. Nielsen er adresse for Bogbinder Chr. Kirking, og Malermester A. Christiansen, der ud over at passe sin forretning, om aftenen underviser malerlærlinge på Teknisk Skole, hvor han blandt elever bliver omtalt som »Lille C«, på grund af sin ringe højde. Ud over disse to driver Tømrermester Th. Christiansen sin virksomhed i disse omgivelser.

Algade 12, Roskilde Højskolehjem. Foruden hotelvirksomhed foregår der meget andet. I

1938 blev den nye store sal med scene bygget, en sal der kan rumme 1000 mennesker, og give husly for mange udstillinger teaterforestillinger og baller. I kælderlokalerne udfolder Roskilde Swingklub sig, drengene og de unge mænd med tyksålede sko og snævre bukser, pigerne i korte læggede nederdele og hvide halvstrømper med kvaster, jo, der er gang i swingpatterne.

Men der foregår andet i Algade 12. Mod Algade har Købmand Emil Matthissen sin forretning, med alle de varer, der hører til en købmandsforretning, samt støbegods fra Hess i Vejle. Ligeledes driver Vognmand Ole Olsen sin Vognmandsforretning med taxakørsel og udlejning af biler, der alle er af mærket Citroën, fem af slagsen med nummerpladerne A791, A792, A793, A794 og A795, – jo, man har mulighed for at vælge, man skal blot ringe til 815.

Ved siden af Højskolehjemmet har vi Roskilde Bank's bygning med bankvirksomhed i hovedbygningen. I ejendommen mod vest finder vi Klosterbageriet ved Bagermester Olsen. Ved siden af driver Elinstallatør Fr. Larsen sin virksomhed med salg af lamper m.m. samt bygningsinstallation.

På den anden side af Algade i Bryggergården, nr. 15, ligger Schmidt's Bagerforretning & Konditori. I forbindelse med bagerforretningen ligger konditoriet, hvor Tjener Carl Nielsen, der altid optræder i hvid tjenerjakke, betjener kunderne på bedste maner og ind i mellem underholder med en lille historie eller et rygte, måske det sidste. Bryggergården rummer mange andre erhverv, Roskilde Bryggeri ved Sv. Jochumsen, Gas- og Vandmester H. Møller, Roskilde Nye Vulkaniseringsanstalt, Elinstallatør Rasmussen og Wrem, – der er liv i Bryggergården.

I nr. 17 finder vi handelshuset Grand, Glarmester Bernh. Guhle samt Farvehandler Robert Gufle's Eftf. Roger Petersen. Vandringen går til nr. 19, mod Algade har vi Barbermester H. C. Hansen med bl.a. Frisør Georg Østerbo mellem personalet, vel nok byens fineste Barber- og Frisørsalon. Ved siden af har Cigarhandler Chr. Hansen sin forretning. På disken står der altid en flamme tændt, så når cigarerne er klippet, tændes der ved flammen.

Går vi igennem porten finder vi Smedemester C. F. Sørensen, der driver sit Smedeværksted & Beslagsmedie.

Ud over dette har Vognmand G. Hansen sin hestestald og vogne. Blandt Vognmand Hansen's vogne er en hestetrukket rustvogn, der bliver forspændt 2 sorte heste. Når bryllupskaret skal i brug, bliver der spændt 2 hvide heste for. Kusken, som hedder Olsen, er i visse kredse benævnt »Sorg

Algade, købmand Sv. Von Meyers Ejendom.

og Glæde», en rammende benævnelse i betragtning af hans job

På hjørnet Algade-Sct. Peder Stræde finder vi Th. Pedersen, den »Blå Butik«, som den kaldes. Her fremstilles træsko og ikke mindst salg af legetøj i alle afskygninger, – det er en butik, børn elsker af kikke på.

På modsatte hjørne Algade-Hersegade driver Slagtermester Carl Frederiksen sin slagterforretning og pølsemageri, siden starten omkring 1865. I ejendommen finder vi også Fotograf Frk. M. Albercht. Mange børnebilleder, konfirmations- og bryllupsbilleder er ligeledes taget her, nogle bliver udstillet i skabe i opgangen fra Algade.

I nr. 22 finder vi Blikkenslagermester C. Jensen, der foruden sin forretning mod Algade med mange forskellige varer, spande, tragte, vandkander, baljer m.m., i baghuset har sit blikkenslagerværksted med adgang til St. Gråbrødrestræde.

På modsatte side, nr. 25, har Biografdirektør E. Møller sin biograf med fremvisning af mange spændende film. I samme hus har Koloniallageret Vime til huse med et stort udvalg af dagligvarer.

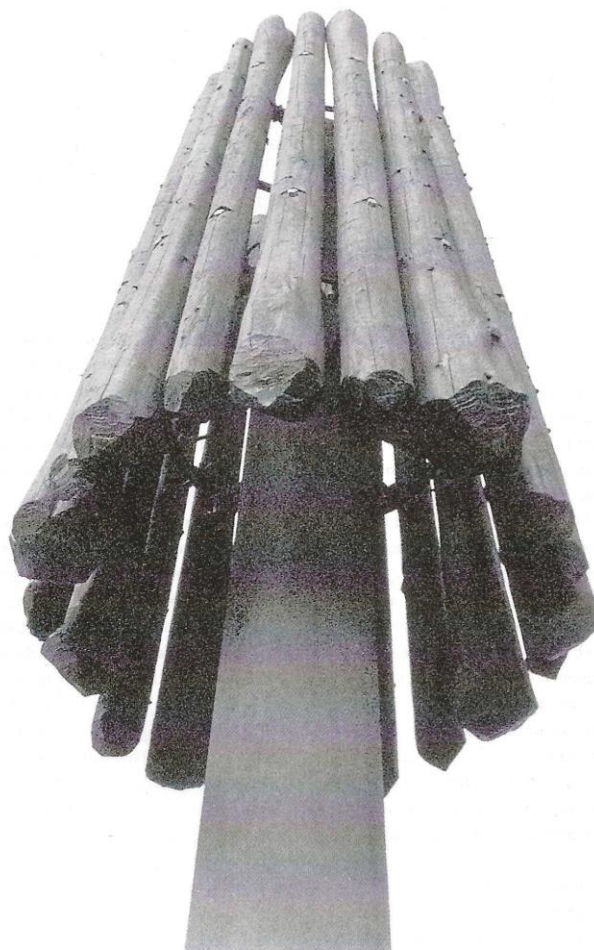
I Algade findes også en Autoforhandler med udstilling af biler. I nr. 27 har Fabrikant H. C. Hansen sin bil- og cykelforretning ved navn »Record«. Gennem porten kommer vi ind i gården til bagbygningen, hvor bil- og cykelværkstedet findes. I et hjørne i gården finder vi et bur, hvori der er nogle eger, som hopper rundt på grene eller løber rundt i en »trædemølle«, men de bliver også fodret.

Fra nr. 27 til nr. 29 finder vi Klostermuren i røde teglsten. Her kikker vi lidt på den modsatte side af gaden. Den konservative Roskildeavis holder til i nr. 26 med redaktion mod Algade og trykkeri mod Lille Gråbrødrestræde. I den åbne gang mod Algade kan dagens avis læses i udstillings-skabe. Ud over avisen finder vi Skomager Jørgen Jensen's Skoforretning samt Smørforretningen »Højlund«.

Videre til nr. 32. Her finder vi Fiskehallen v/Fiskehandler I. C. Hansen, – mod butiksvinduet ser vi nogle flisebeklædte kar med rindende vand, hvori der svømmer ål, skrubber og rødspætter, – ja, det er frisk fisk, man får her.

Ja, nok en Blikkenslagermester i nr. 34, H. Norsteen, som driver sin virksomhed i baghuset. Nu mod Algade finder vi Fotoexperten, Carl Larsen, også kaldet »Foto Carl«. Th. Pedersen's Herreskrædderi, samt Electra ved Elinstallatør F. V. Ollsen.

Går man videre til nr. 36 finder vi Boghandler Henry Schwencke med sin alsidige boghandel ved siden af Roskilde Kurvevareforretning, som drives af Kurvemager

Ledreborg

TØMMERHANDEL A/S · ROSKILDE OSTED BORUP

Postbox 310
Ringstedgade 68
4000 Roskilde
Tlf. 46 35 00 57
Telefax 46 36 20 89

Alfarvejen 48, Osted
4000 Roskilde
Tlf. 46 49 77 00
Telefax 46 49 77 61

Bækgårdsvej 39
4140 Borup
Tlf. 57 52 78 08
Telefax 57 52 78 15

E-mail: ledreborg@ledreborg.dk

Algade 1969, de to lave bygninger til højre, idag Kvicklys hovedindgang.

Ussing Nielsen, en forretning med et stort udvalg af alle slags kurvevarer. Den fjerde bagermester i Algade finder vi i nr. 40. Her driver Bagermester Emil Petersen sit bageri og bagerforretning. Emil Petersen er en korpulent herre, der borger for sine varer. Fra bageri til bagerbutik er der en lem, hvor det frisk bagte brød bliver »langet« ud i butikken, og hvorfra han kan følge med i handelen.

På modsatte side finder vi »Kinografen«, hvis ejer er O. Lühøft. Der er stor søgning til forestillingen kl. 19 og kl. 21. Om søndagen er der forestilling kl. 16, der især tiltrækker børn og unge mennesker. I 1944 afløses den gamle bygning af den nuværende, en stor og moderne biografbygning med det nyeste inden for fremvisning af film, der kan nydes i behagelige stole.

Ved siden af Kino har vi Glarmester Halvor Hansen's forretning med billedrammer. På loftet over forretningen ligger værkstedet, hvor der foruden billedindramning udføres bygningsglarmesterarbejde. En lille pudsig ting er, at skal mester tale med en af svendene på værkstedet oven på, foregår det igennem et »talerør«.

Vi når til nr. 33 hvor Restauratør, enkefrue Christen driver cafe »Sjælland«. Lokalerne er primitive, men altid rene. Foruden findes et lokale med billard, hvor kuglerne ikke er i ro ret længe. Mange grisehandler på Hestetorvet bliver afsluttet på »Sjælland« med kaffe og en lille sort. I lokalerne er der placeret spytskåle til fri afbenyttelse. I baghuset driver sadelmagermester Dalgaard Nielsen sit værksted med fremstilling af seletøj samt reparation af samme.

På sydsiden af Algade ligger Hestetorvet, hvor der en gang om ugen afholdes grise-marked og en gang imellem hestemarked,

hvor omegnens landboere kommer med deres grise og heste. På Hestetorvet finder vi også Bladhandler Petersen i sin lille ottekantede kiosk med udbud af aviser, ugeblade og diverse hæfter. I den mørke tid af året er den eneste lyskilde og opvarmning en petroleumslampe.

Få skridt derfra har Roskilde's første pølse-vogn sin plads. Det er Aage Christiansen, der fra sin overdækkede trækvogn sælger varme pølser og brød. Om vinteren er »Pølse Aage« udstyret med træskostøvler, stor overfrakke og pelshue for at klare kulden.

Kikker vi fra Hestetorvet til modsatte side af gaden ligger Roskildegens Foderstofforening's bygning. I forhuset har købmand Aksel Nielsen sin købmandsforretning med et stort udvalg af varer. Til højre for porten til gården finder vi Andelsbanken med Bankdirektør Pedersen som chef.

I gården og bagbygningen udfolder der sig mange aktiviteter. Handel med foderstoffer, opstaldning af heste, når landboerne kommer til byen og skal handle. Jo, der foregår mange ting i den gamle købmandsgård.

Mod vest i samme husrække finder vi Mejeriet »Klostervang« ved Mejeriejer Jensen, hvor man, foruden mælk og fløde på flasker, også kan få sin medbragte mælkespand fyldt op med mælk. Smør i trædritler, og flødeskummet bliver pisket, medens man venter.

Ved siden af har Jensen sin Radio-Kiosk, der dækker salg af tobaksvarer, ugeblade, frimærkesamlinger, men ikke mindst et rigt holdigt udvalg af radiodele, nye såvel som brugte. Mange finder sine »dimser«, så man kan bygge sit »krystalapparat«.

Længere mod Sortebrorestræde ligger Cykelhandler Alf Kragh med salg af cykler og diverse udstyr, også reparation af cyklerne. På modsatte side af gaden Hestetorvet har Kragh sin benzintank. Når der kommer en kunde, skal der trykkes på en rin-

geknapp via en ringeledning, der hænger hen over Algade, så når klokken ringer i cykelforretningen, må Kragh over på den anden side af gaden og betjene benzinkunder.

På hjørnet af Algade og Hestetorvet driver Marie Hansen sit Missionshotel, der er meget besøgt af handelsrejsende.

Smedemester N. C. Olsen med sine sønner Ejler og Gotfred Olsen driver i nr. 41 deres vogn- og beslagsmedie samt mange opgaver i bygningsbeslag. Når Militæret opkøber heste, hvilket foregår på Hestetorvet, bliver de heste, der bliver fundet egnede, trukket til Smedemester Olsen's gård, hvor hesten bliver brændemærket på låret, som tegn på at den tilhører Militæret. En lille pudsig ting, som følge af krigens mangel på mange ting, – omkring 1943 må Smedemester Olsen opgive at oplyse sit værksted med petroleumslamper og lade installere elektriske lamper, et fremskridt i en mørk tid.

Længere mod Røde Port finder vi Købmand Sv. von Meyern's ejendomme med støbe-godslageret, beboelse i de gamle bygninger, og købmandsbutikken, der bestyres af Herr Petersen, som gør det med stor omhu. Selve butikken er ikke stor, men rummer en mængde varer, diverse mel og grynsorter, kaffe, the, spegesild i tønder, klipfisk, øl, vin, tobak og lampevæger og –glas, – jo, et godt sted at handle. Derfor drives der en stor brændselsforretning med kul, koks og brænde. Den store åbne plads fra købmandsbutikken til Andelsboligen ligger Kul- og Kokspladsen. Brændelet bliver udbragt til kunderne af firmaet på hestetrukne vogne.

Som genbo finder vi A. P. Hansen med sine rutebiler. Det kan ske, at en af rutebilerne holder på Algade og bliver repareret. I nr. 58 har Snedkermester P. Petersen og Co. deres forretning og udstilling med møbler udført på eget værksted, som ligger i bagbygningen og strækker sig over to etager.

Går vi lidt videre mod Røde Port, ser vi Købmand O. Sylvest Nielsen's forretning, hvorfra der også sælges brændsel, som udbringes med firmaets hestevogn.

Den sidste ejendom på sydsiden er Garvergården, hvor man finder Slagtermester Greisen, Bagermester Fr. Andersen og »Det flyvende Køkken«, navnet fortæller, at der bringes mad ud af huset.

På hjørnet af Algade og Valdemarsvej slutter min vandring i Algade med et kik på Købmand Vald. Svendsen's forretning, som er en Vin, Tobak- og Delikatesseforretning. Det har været en dejlig tur med mange gode oplevelser.

Jeg vil slutte med »Evgit ejes kun det tabte« af Henrik Ibsen.